



Številka: Up-921/14-8

Datum: 29. 1. 2015

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavne pritožbe, ki jo je vložil Darko Rupič, ki ga zastopa začasni zastopnik mag. Boštjan Rejc, odvetnik v Ljubljani, na seji 29. januarja 2015

sklenil:

1. Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. III Ip 2870/2014 z dne 3. 9. 2014 v zvezi s sklepoma Okrajnega sodišča v Ljubljani št. 2645 VL 81679/2012 z dne 23. 4. 2014 in št. 2645 VL 81679/2012 z dne 18. 3. 2013 se sprejme v obravnavo.

2. Do končne odločitve Ustavnega sodišča se zadrži izvršitev sklepov iz prejšnje točke v delu, v katerem je dovoljeno nadaljevanje izvršbe z novim izvršilnim sredstvom.

OBRAZLOŽITEV

1. Okrajno sodišče je z izpodbijanim sklepom v izvršilnem postopku, ki na podlagi verodostojne listine teče zoper pritožnika zaradi izterjave 192,39 EUR, dovolilo nadaljevanje izvršbe z novim izvršilnim sredstvom – izvršbo na nepremičnino (natančneje, z zaznambo sklepa o izvršbi v zemljiški knjigi pri pritožnikovi nepremičnini ID: 1731-1140-26, z ugotovitvijo vrednosti te nepremičnine, z njeno prodajo in poplačilom upnikov iz dobljene kupnine). Pritožnik, ki je po ugotovitvah sodišča neznanega prebivališča in ga zato zastopa začasni zastopnik, je temu sklepu ugovarjal in predlagal, naj se izvršba na nepremičnino iz posebno upravičenih razlogov odloži. Okrajno sodišče je ugovor in predlog za odlog zavrnilo. V utemeljitvi zavrnitve ugovora je poudarilo, da je načelo sorazmernosti, na katerega se je skliceval pritožnik, varovano z možnostjo dolžnika predlagati drugo sredstvo ali predmet izvršbe, s katerim bo terjatev lahko poplačana. Vendar naj pritožnik ne bi predlagal drugega sredstva izvršbe. Okrajno sodišče je za pomembno ocenilo tudi dejstvo, da stanovanje, ki je predmet izvršbe, ni pritožnikov dom. V zvezi s tem je zapisalo, da pritožnik nima prijavljenega prebivališča v Republiki Sloveniji, temveč naj bi bil po informacijah začasnega zastopnika v Srbiji. Zato po presoji sodišča s prodajo stanovanja ne bi bila ogrožena pritožnikova eksistenca,

obenem pa je stanovanje edini način poplačila terjatve upnikov, kajti pritožnik v Republiki Sloveniji nima drugega premoženja. Predlagani odlog izvršbe je Okrajno sodišče zavrnilo z argumentom, da pritožnik ni izkazal, da bi z izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo, večjo od tiste, ki lahko zaradi odloga izvršbe nastane upniku. Pojasnilo je, da vidi pritožnik tako škodo v sami opravi izvršbe, medtem ko je po oceni sodišča lahko razlog za odlog izvršbe le takšna nenadomestljiva ali težko nadomestljiva škoda, ki presega škodo, zajeto v realizaciji izvršbe. Okrajno sodišče je ob tem še poudarilo, da pritožnik ne prebiva v stanovanju, ki je predmet izvršbe, niti ne prebiva v Republiki Sloveniji. Višje sodišče je zavrnilo pritožnikovo pritožbo zoper sklep o zavrnitvi njegovega ugovora in predloga za odlog izvršbe. Po njegovi oceni prvostopenjsko sodišče z opustitvijo razpisa naroka ni ravnalo nepravilno. Višje sodišče je soglašalo z utemeljitvijo prvostopenjskega sodišča, da je predlagani obseg izvršbe potreben za doseg cilja, kajti Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 28/09, 51/10, 26/11 in 53/14 – v nadaljevanju ZIZ) upniku dopušča prosto izbiro sredstev in predmetov izvršbe, sporna nepremičnina pa za pritožnika nima pomena stanovanja, temveč je zgolj premoženje. Prav tako je zapisalo, da je tak poseg primeren za doseg cilja, to je poplačila upnikove terjatve, ki je dolžnik ne izpolni prostovoljno, "v primerjavi" s posledico posega v človekovo pravico. Enako kot prvostopenjsko je tudi Višje sodišče ocenilo, da dejansko stanje v sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) v zadevi *Zehentner proti Avstriji* z dne 16. 7. 2009 ni primerljivo s pritožnikovo zadevo. Opozorilo začasnega zastopnika, da ni jasno, kje je pritožnik in v kakšnem stanju je, je zavrnilo z argumentom, da iz sodnega spisa in iz pritožbe za zdaj ne izhaja, da bi pritožnik živel v nepremičnini, ki je predmet izvršbe. Iz opisanih razlogov je Višje sodišče odločitev o zavrnitvi pritožnikovega ugovora zoper nadaljevanje izvršbe z novim sredstvom – izvršbo na nepremičnino, ocenilo za pravilno. Prav tako je po njegovi presoji pravilna tudi odločitev o zavrnitvi odloga izvršbe. V zvezi s tem je Višje sodišče zapisalo, da je pritožnik sicer izkazal obstoj posebno upravičenih razlogov za odlog, strinjalo pa se je s prvostopenjskim sodiščem, da pritožnik ni izkazal verjetnosti nastanka nenadomestljive ali težko nadomestljive škode zaradi takojšnje izvršbe. Pojasnilo je še, da bo lahko pritožnik ponovno predlagal odlog izvršbe, če bodo nastopile nove okoliščine v zvezi z njegovim bivanjem.

2. Zoper izpodbijane akte vlaga v pritožnikovem imenu ustavno pritožbo začasni zastopnik, ki ga je pritožniku zato, ker je neznanega bivališča, postavilo Okrajno sodišče. Začasni zastopnik opozarja, da mu navkljub številnim poizvedbam ni uspelo vzpostaviti stika s pritožnikom, ki nima prijavljenega bivališča v Republiki Sloveniji, pristojni center za socialno delo pa je zavrnil pomoč. Od nekaterih upnikov – lastnikov stanovanj, sosednjih pritožnikovemu, naj bi izvedel, da pritožnik živi v spornem stanovanju v neurejenih razmerah (brez elektrike in morda vode, izogibal naj bi se stikom z ljudmi). To naj bi kazalo na resne osebne težave pritožnika in s tem na resen dvom o njegovi zmožnosti udeleževati se sodnega postopka. Izpodbijani sklepi naj bi kršili načela pravne in socialne države iz 2. člena Ustave, 14., 22., 23. in 33. člena Ustave, 6., 8. in 13. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP) ter prvi člen Prvega protokola k EKČP. Začasni zastopnik pojasnjuje, da teče zoper pritožnika izvršba na podlagi verodostojne listine

zaradi izterjave 192,39 EUR dolga iz naslova upravljanja nepremičnine oziroma vplačil v rezervni sklad. Prodaja stanovanja za tak bagatelni dolg po njegovem mnenju sama po sebi nesorazmerno posega v človekove pravice dolžnika. Ker pa se pritožnik sploh ni mogel udeleževati sodnega postopka in z njim začasni zastopnik ni imel stika, se mu zdi to tudi nehumano in v očitnem nasprotju z načeli pravne in socialne države. Začasni zastopnik posebej poudarja, da je nekaj dni po vložitvi pritožbe sodišče obvestil o pritožnikovih življenjskih okoliščinah, za katere je izvedel od pritožnikovih sosedov. Višje sodišče naj bi kljub temu zavrnilo pritožbo in celo zapisalo, da ni izkazano, da pritožnik v nepremičnini dejansko živi. Začasni zastopnik je prepričan, da se sodišče v tako občutljivi zadevi ne sme omejiti le na vloge, vložene v določenem roku, temveč si mora prizadevati za ugotovitev vseh dejstev. Nedopustno se mu zdi, da sodišče ni razpisalo obravnave, na kateri bi imel pritožnik možnost biti obravnavan celostno, z upoštevanjem vseh osebnostnih in življenjskih okoliščin, nasprotna stranka – upravnik in etažni lastniki – pa bi se lahko izjavili o vseh okoliščinah primera, tudi o smiselnosti prodaje stanovanja za bagatelni dolg in o tem, da pritožnik v tem stanovanju živi. Sodišče naj bi se tako v celoti izognilo vprašanju, ali je človeško, pravično in socialno prodati pritožnikovo stanovanje za poplačilo slabih 200 EUR dolga. Sklicujoč se na sodbo ESČP v zadevi *Zehentner proti Avstriji* začasni zastopnik utemeljuje, zakaj je nesorazmernost posega v pritožnikove pravice očitna. Ostal naj bi namreč brez stanovanja, ki bi bilo prodano daleč pod tržno ceno. Ustavitev take prodaje pa po mnenju začasnega zastopnika upnikom bagatelne judikatne terjatve (ki zastara v desetih letih) ne bi povzročila resne ali nepopravljive škode. Poseg v pritožnikov položaj po njegovem mnenju tudi ni nujen, kajti cilj – plačilo 192,39 EUR v korist vseh etažnih lastnikov, naj bi bilo mogoče doseči, ko bodo razjasnjene vse okoliščine in bo pritožniku postavljen skrbnik, ne zgolj začasni zastopnik. Sodišči naj se ne bi opredelili do trditve, da imajo upniki na razpolago drugo izvršilno sredstvo, na primer zavarovanje denarne terjatve z zastavno pravico na pritožnikovi nepremičnini. S tem naj bi kršili pravico do poštenega sojenja. Prav tako naj sodišči ne bi odgovorili na vprašanje, ali je tako drakoničen poseg v posameznikov položaj skladen s temeljnimi človekovimi pravicami ter načeli pravne in socialne države. V nasprotju z navedenimi načeli in s poštenim sojenjem naj bi ravnalo sodišče tudi s tem, ko ni začelo z ugotavljanjem pritožnikove procesne sposobnosti, brž ko je bilo obveščeno o njegovih življenjskih in osebnostnih okoliščinah. Začasni zastopnik naj namreč ne bi bil usposobljen skrbeti za interese take osebe. Ustavnemu sodišču predlaga izjemno obravnavo ustavne pritožbe, ki se nanaša na plačilo bagatelnega zneska. Prepričan je, da vsebuje pomembna ustavnopravna vprašanja vzpostavljanja družbenih vrednot, določanja meja sodnega izvrševanja bagatelnih terjatev in upoštevanja prakse ESČP. Poleg tega začasni zastopnik predlaga še začasno zadržanje izvrševanja sklepov o nadaljevanju izvršbe z novim izvršilnim sredstvom – rubežem in prodajo nepremičnine. Z izvršitvijo naj bi namreč za pritožnika, ki naj se svojega položaja ne bi zavedal in naj ne bi bil sposoben skrbeti za svoje pravice in interese, lahko nastale težko popravljive posledice – izguba bivališča.

3. Ker je predmet izpodbijanja z ustavno pritožbo sklep, s katerim je sodišče dovolilo izvršbo na pritožnikovo stanovanjsko nepremičnino, ni pomembna višina terjatve, za katere plačilo je dovoljena izvršba. Bistveno je, da je predmet izvršbe – in s tem predmet

z ustavno pritožbo izpodbijane odločitve – lastninska pravica na stanovanjski nepremičnini. Ko je tako, je ustavna pritožba dovoljena ne glede na vrednost terjatve.¹ Senat Ustavnega sodišča je ustavno pritožbo sprejel v obravnavo (1. točka izreka). O njeni utemeljenosti bo odločalo Ustavno sodišče, ki bo presodilo, ali so bile z izpodbijano sodno odločbo kršene pritožnikove pravice oziroma temeljne svoboščine.

4. Če je ustavna pritožba sprejeta v obravnavo, lahko po 58. členu Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) senat na nejavni seji zadrži izvršitev posamičnega akta, ki se z ustavno pritožbo izpodbija, če bi z izvršitvijo nastale težko popravljive škodljive posledice. Izpodbijani sklepi torej – poleg odločitve o zavrnitvi predlaganega odloga izvršbe – dovoljujejo nadaljevanje izvršbe zoper pritožnika z izvršbo na njegovo stanovanje. Pritožnikov začasni zastopnik predlaga, naj Ustavno sodišče izvrševanje slednje odločitve začasno zadrži.

5. Prodaja nepremičnine v izvršilnem postopku je težko popravljiva posledica. Če bi bila pritožnikova nepremičnina v izvršilnem postopku prodana in izročena kupcu, bi ta na njej pridobil lastninsko pravico (prvi odstavek 192. člena ZIZ). Pritožnik v takem primeru navkljub morebitnemu uspehu z ustavno pritožbo ne bi mogel doseči vzpostavitve prejšnjega stanja, torej ponovno pridobiti lastninske pravice na prodanem stanovanju, ki naj bi bilo njegov dom (glej 193. člen ZIZ). Teža posledic, ki z nepovratno izgubo lastninske pravice na stanovanju preti pritožniku, tako presega tisto, ki jo bodo nasprotniki iz sodnega postopka (24 etažnih lastnikov) utrpeli z začasno odložitvijo poplačila njihovih terjatev v skupni višini 192,39 EUR. Glede na to je senat do končne odločitve zadržal izvršitev izpodbijanih sklepov v delu, v katerem je z njimi dovoljeno nadaljevanje izvršbe z novim izvršilnim sredstvom – izvršbo na pritožnikovo nepremičnino (2. točka izreka). To pomeni, da izvršilno sodišče od trenutka prejema tega sklepa vse do končne odločitve Ustavnega sodišča ne bo smelo opravljati izvršilnih dejanj v postopku izvršbe na nepremičnino.

6. Senat je sprejel ta sklep na podlagi drugega odstavka 55.b člena in 58. člena ZUstS ter prve alineje drugega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10 in 56/11) v sestavi: predsednica senata dr. Dunja Jadek Pensa ter člana dr. Etelka Korpič – Horvat in Jan Zobec. Sklep je sprejel soglasno.

dr. Dunja Jadek Pensa
Predsednica senata

¹ Primerjaj 444. člen Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – ur. p. b. in 45/08 – ZPP), po katerem spori o nepremičninah niso spori majhne vrednosti. Pri teh sporih torej vrednost nepremičnine ni pomembna. Zato toliko bolj ne more biti odločilna vrednost terjatve, zaradi katere se posega v lastninsko pravico na stanovanjski nepremičnini.